

Att vara chef i sin egen skog

Tänk dig att någon satte in nio miljoner på ditt bankkonto. Vad gör du med pengarna? Eller tänk att du ärvt ett hyreshus som ligger vackert men är i behov av renovering. Där du med lite fix kan tjäna pengar i många år. Vad har detta med skog att göra? Jo, som skogsägare är du faktiskt både företagare och ägare av ett betydande ekonomiskt kapital. Börjar du se på skogen som om det vore ett företag, så kan en ny värld öppna sig. Så grattis, du är ju miljonär, vad gör du med pengarna?

På den storslagna bergsmansgården i Karbenning utanför Norberg i norra Västmanland, bor Mats Bygge i sjuttonde generationen. På väggarna hänger porträtt av tidigare släktingar och flera av de vackra möblerna stod där även när Mats var liten pojke hemma hos farmor och farfar. Till vardags är Mats ekonomisk rådgivare och vd på Areal, men så fort han kommer till Karbenning åker gummistövlarna på och han jobbar med sin gård och i sina skogar som finns i trakten och i södra Dalarna. Här bor Mats huvuddelen av sin tid, men familjen har också en lägenhet i centrala Stockholm.

Mats rör ivrigt i den rykande grytan med kronhjort

som han fällt på sina egna marker, samtidigt som han med stor entusiasm berättar om skogsägarens möjligheter.

– Att äga skog kan liknas vid att driva ett familjeföretag, det ingår mycket hjärta så det är inte enbart ekonomiska värden som uppskattas. Men som företagare skulle du aldrig drömma om att låta verksamheten stå still, vilket kanske skogsägaren gör. Så bara genom att se sig själv i rollen som företagare finns massor man kan göra med företaget ”Min Skog”. Och det finns egentligen inte någon undre gräns för när man ska börja bry sig. Faktum är att de flesta skogsägare är miljonärer utan att tänka på det, säger Mats.

Vad är det jag äger?

– Den första frågan att ställa sig är; ”vad är det jag äger?”. Skogsbruksplanen visar vilka värden som finns och vi har en värderingssnurra på areal.se där du genom några enkla frågor får fram pengavärdet av en skogsfastighet med cirka tio procents träffsäkerhet. Ett skifte på 70 hektar i södra Värmland som är välskött hamnar på ett värde över fyra miljoner kronor. Det är inte fy skam!

Vad vill jag med skogen?

Precis som i ett företag behöver det finnas en strategi, eller ännu hellre flera planer, för livet kan förändras. Kanske behöver du betala av skulder, vill bjuda familjen på en resa, finansiera renoveringen av gården eller köpa mera mark. Kanske har du satt en tidsaspekt på hur länge du vill hålla på med skogen för att sedan överlåta den. Det är en god idé att skriva ner en plan och sätta långsiktiga och kortsiktiga mål. Minst lika viktigt är det att kommunicera dina ambitioner med närstående så att alla berörda är medvetna om hur du tänker och kan få säga sitt. Kanske behöver du kolla av intresset hos barnen, eller så är ni överens om att sälja när den dagen kommer.

– Förr tog man över sina föräldrars företag eller skog för att det liksom var förutbestämt. Många av de äldre skogsägarna har varit med om det. Idag lever vi annorlunda och inget kan tas för givet, därför är det viktigt att prata om vad man vill med sina anhöriga, säger Mats som även han år 1990 fick överta gården från sin far.

Det fina med att ha en ägarstrategi är att skogsbruksplanen då kan anpassas så att den jobbar för just din ägarstrategi. Att ge hög avkastning den närmaste tioårsperioden kan vara en del i strategin för den ene. Att bygga höga virkesförråd en strategi

för någon annan. Strategin ska alltså påverka den dagliga verksamheten i företaget ”Min Skog”.

Dags att utse chef

Om en fastighet har minst tre delägare ska ni utse en så kallad ställföreträdare som har befogenheter att sköta löpande förvaltning. Finns det en majoritetsägare bland delägarna kan den personen utse sig själv. Är du istället ensam ägare, så är du chefen.

Undvik sparfällan

Gammal senvuxen gran är drömmen för många, och de sparas och beundras år efter år. Men det är att likna vid högriskklippen på börserna, värdefullt kan snabbt bli värdelöst. Det kan räcka med en storm, eller ett barkborreangrepp. Det kan ingå i planen att spara, men ta reda på risker och möjligheter och håll koll på åldersfördelningen. Det kan istället vara en god affär att avverka löpande och använda pengarna till olika kloka investeringar. En påse pengar kan även underlätta om arvingar ska lösas ut som inte vill ta över skogen.

Tillköp som smart affär

Om du har en gammal granskog som måste huggas inom fem till tio år, kan det vara ett smart drag att köpa ytterligare en fastighet för att exempelvis få en jämnare åldersfördelning samt att du då kan yrka på skogsavdrag i deklarationen. När du tittar på att köpa skog var noggrann, en välskött skog med ett genomtänkt vägnät är att föredra. Funderar du på att köpa skog är tumregel att ha minst hälften i eget kapital.

Mats Bygges tre råd till skogsägare

- Ha en strategi med ditt skogsägande! En blick framåt! Vad håller jag på med? Vart är jag på väg? Varför äger jag skog? Vad vill jag ha för avkastning? Vem ska bli nästa ägare?
- Röja, röja, röja! Du kan slarva med gallring och strunta i förnygringar. Men slarvar du med röjningen så straffar det sig på sikt.
- Ta hjälp med skatterådgivning! Har du 30–40 hektar skog eller mer så bör du ha en skatterådgivare, så att du inte betalar för mycket i skatt. En skatteexpert kan hjälpa dig att hitta de smarta lösningarna.

Mats Bygges egen plan

Så här ser Mats egen strategi ut för skogen, här i förkortad version. Kanske kan den fungera som inspiration.

Ledord

Ordning ska råda! Optimal produktion på varje hektar!

Strategi

Volymtillväxt, förräntning, prydlighet, men med utrymme för "hyss" och ifrågasättande.

Taktik

- Omsorgsfull hyggesrensning överallt, det vill säga att du tar bort småträd och buskar, så att de inte konkurrerar med ny skog om utrymmet.
- Nästan allt självföryngras utan fröträd.
- Förstagallring vid 25–30 år som beräknas gå jämt upp ekonomiskt, andra gallring cirka tio år senare med mycket klen timmer och goda rotnetton.
- Granen plockas bort i stor utsträckning vid gallring, till förmån för tall och björk.

- Rena björkbestånd på rätt mark. Vackert och ekonomiskt!
- Tall slutavverkas vid 70–90 års ålder, gran vid 55–75 år.
- Bygga bilväg där det behövs för att förenkla skötsel och höja värdet.
- Kulturvård: kolarkojor sparas med högstubbar runt. Skojigt! Små jaktstugor och grillplatser byggs = "hyss". Vackra utsikter skapas från bergknallar och ner mot sjöar.
- Naturvård: I form av stor del evighetsträd av tall, asp/björk. Vissa torrträd.

Vad är avdragsgillt och inte?

Här är några tips.

Som skogsägare är du företagare och därmed näringsidkare, även om du har ett avlönat heltidsjobb och ser skogen som en bisyssla. Kriterierna för näring är att du har en verksamhet som genererar intäkter i form av försäljning eller egna uttag. Gården och skogen som är själva platsen för din verksamhet hör till näringen. I det ingår även betesmarker, stallplatser och ekonomibyggnader. Din egen eller nära släktingars privata bostad hör dock inte till näringsverksamheten, inte ens om den ligger på gården.

För att en kostnad ska vara avdragsgill behöver den höra till näringsverksamheten. Exempel på avdragsgilla kostnader är varor och förnödenheter, låneräntor för driftskapital, in-teckningskostnader, arrendeavgifter, resor i verksamheten och alla kostnader för anläggning av skog inklusive lantmäterikostnad för omarrondering och gränsbestämning.

Ibland råder stor kreativitet på området, men

blir du granskad kommer Skatteverket att göra en ifrågasättande bedömning. Att ha god ordning i sin bokföring är ett gott råd.

Vad är skattepliktigt?

Allt som din verksamhet producerar är skattepliktigt. Har du en gård kan det vara intäkter av växtodling, djurskötsel, skogsbruk, jakt och fiske, energiproduktion, försäljning av inventarier, grus, matjord och kött är skattepliktigt. Undantaget är viltkött för eget bruk, men då får du som huvudregel heller inte yrka avdrag för bössor och andra jaktkostnader.

Beställ boken om skatter

Du kan beställa boken Areal's lilla gröna 2020, kostnadsfritt på areal.se, med allt du behöver veta om skatter för året. Den ersätter tidigare Skatterna i skogen.

